

Stefna um verndun barna í íþróttastarfi hjá UMFG

Viðbragðsáætlun 2020-2025

Inngangur

UMFG var stofnað árið 1935 og er samstarfsvettvangur um íþróttastarf í Grindavík. Innan félagsins starfa sjö deildir; fimleikadeild, júdó deild, knattspyrnudeild, körfuknattleiksdeild, skotdeild, sunddeild og taekwondo deild en einnig starfsrækir UMFG íþróttaskóla fyrir börn á leikskólaaldri. UMFG vinnur m.a. að sameiginlegum hagsmunamálum barna og ungmenna innan allra deilda félagsins. Tilgangur og markmið félagsins er að stuðla að samræðu og samstarfi aðildarfélaganna á sviði íþróttar, þjálfunar, fræðslu- og forvarnarmála, útbreiðslu og kynningar sem og á öðrum sviðum eftir því sem þurfa þykir. Tilgangi sínum og markmiðum hyggst félagið ná með því að standa fyrir eða sækja námskeið, ráðstefnur og vinna að öðrum sameiginlegum verkefnum sem lúta að hagsmunum barna og ungmenna.

Byggir þessi viðbragðsáætlun á áætlun Æskulýðsvettvangsins sem er samstarfsvettvangur Bandalags íslenskra skáta, KFUM og KFUK á Íslandi, Slysavarnarfélagssins Landsbjargar og Ungmennafélags Íslands.

Stefnuyfirlýsing UMFG

Helstu markmið í barna- og unglíngastarfi UMFG eru að fjölga iðkendum með samvinnu við skólafyrirvöld að aukinni fræðslu til barna og foreldra þeirra. Auka ábyrgð og skilning foreldra á mikilvægi starfsins til að minnka brottfall á unglíngastiginu. Auka samstarf á milli deilda til að auðvelda þátttöku og fjölbreytni í íþróttastarfi. Að vinna að ræktun heilbrigðrar sálar í hraustum líkama og góðum Grindvíkingi. Leitast skal við að ráða menntaða þjálfara og sjá um endurmenntun þeirra.

Innan deilda UMFG skal vera starfandi foreldraráð sem er tengiliður á milli foreldra, iðkenda og þjálfara. Leggur ungmennafélagið áherslu á að auka samstarf milli foreldra og félagsins og vinna markvisst með að gera starfið sýnilegra, að aðstoða starfið innan félagsins og hafa áhrif og hvetja börn og iðkendur til framfara og skemmtunar. Mikilvægt er að hafa gott samstarf við foreldra svo að hægt sé að skapa betra umhverfi og styrkja um leið gott samstarf innan bæjarfélagsins í Grindavík.

UMFG er meðvitað um að forvarnir og stuðning við íþróttafólk í Grindavík. Var því stofnaður forvarnararsjóður árið 2010. Markmið sjóðsins er að styðja og styrkja forvarnarstarf deilda UMFG og aðstoða við framkvæmd forvarnarstarfs. Öll neysla tóbaks og vímuefna er bönnuð í tengslum við æfingar og keppni á vegum félagsins. Ef iðkandi er uppvís um slíkt og er yngri en 18 ára skulu foreldrar verða upplýstir um slíka neyslu og félagið skal taka á brotinu með tilmælum og ábendingum. Skili slík viðbrögð ekki árangri getur komið til tímabundins banns frá æfingum/keppni. Viðbrögð félagsins munu samt mótast af vilja til að aðstoða iðkandann til að bæta sín brot og að viðkomandi haldi áfram að starfa innan félagsins án vímuefna eða tóbaks. Aðalstjórn, deildirnar og forvarnarnefnd skulu setja nánari reglur um forvarnir. Stefna UMFG í eineltismálum er skýr. Allt ofbeldi hvort sem það er niðurlægjandi áreitni, líkamlegt eða andlegt sem er stýrt af hópi eða einstaklingum sem æfa íþróttir innan félagsins er ekki liðið. Einelti getur verið margskonar og aldrei er auðvelt fyrir barn að greina frá ofbeldi hvort sem það er félagslegt, munnlegt, andlegt eða líkamlegt. Ef þjálfarar verða varir við að einstaklingar eða hópur sýni niðurlægjandi áreitni eða ofbeldi, líkamlegt eða andlegt skal sýna yfirveguð viðbrögð. Mikilvægt er að einstaklingurinn sem verður fyrir eineltinu fái þau skilaboð að honum sé trúað og að hlustað sé á barnið. Aðalstjórn ásamt deildum skulu setja nánari reglur um fræðslu og viðbrögð við einelti.

Stjórnarmenn og starfsmenn UMFG skulu standa vörð um anda og gildi félagsins og koma fram við alla félagsmenn sem jafningja. Þeim ber að vera ávallt til fyrirmyndar varðandi hegðun og framkomu innan félagsins og ávallt taka alvarlega þá ábyrgð er þeir hafa gagnvart félaginu og iðkendum.

Um viðbragðsáætlunina

Viðbragðsáætlun þessi tekur til allra þeirra sem starfa á vegum UMFG. Hún nær til allra deilda, allra iðkenda í íþróttastarfi þeirra, stjórnenda, yfirmanna, starfsmanna, sjálfboðaliða og annarra ábyrgðaraðila innan félaganna. Til að einfalda umfjöllun í þessari viðbragðsáætlun er talað um börn og unglíngar og er þá átt við öll börn og unglíngar sem taka þátt í íþróttastarfi á vegum deilda UMFG. Í viðbragðsáætlun þessari er einnig talað um ábyrgðaraðila og er þá átt við alla starfsmenn og sjálfboðaliða sem eru 18 ára eða eldri og gegna ábyrgðarhlutverki innan UMFG, sama hvaða heiti þeir bera. Með yfirmanni er átt við næsta yfirmann ábyrgðaraðila. Áætlunin er þrjúþætt og nær til:

- Atvika sem upp kunna að koma í íþróttastarfi.
- Áfalla sem börn, unglíngar og ábyrgðaraðilar verða fyrir í starfi.
- Áfalla sem börn, unglíngar og ábyrgðaraðilar verða fyrir utan félagsstarfs, en gætu haft áhrif á líðan þeirra og störf innan félagsstarfsins.

Efnisyfirlit

Inngangur.....	2
Stefnuyfirlýsing UMFG.....	3
1 Viðbragðsáætlun.....	6
1.1 Tilkynningarskylda.....	6
2 Viðbrögð við atvikum sem upp kunna að koma í íþróttastarfi.....	7
2.1 Agabrot.....	7
2.1.1 Agabrot á fundum, æfingum og styttri viðburðum.....	7
2.1.2 Agabrot í ferðum.....	7
2.1.3 Ávana- og vímuefni.....	7
2.2 Einelti.....	8
2.2.1 Skilgreining á einelti.....	8
2.2.2 Fyrirbyggjandi aðgerðir.....	8
2.2.3 Fyrirtaka eineltismála.....	8
2.2.4 Aðgerðaráætlun í eineltismálum.....	9
2.3 Kynferðisbrot.....	10
2.3.1 Barn eða ungmenni verður fyrir kynferðisbroti.....	10
2.3.2 Ábyrgðaraðili verður fyrir kynferðisbroti.....	10
2.3.3 Ábyrgðaraðili grunaður um kynferðisbrot.....	11
2.4 Ábyrgðaraðili verður fyrir hótun, áreitni eða ofbeldi.....	11
3 Viðbrögð við áföllum sem börn, ungmenni og ábyrgðaraðilar verða fyrir í starfi.....	12
3.1 Alvarleg veikindi barns eða ungmennis.....	12
3.1.1 Bráðaofnæmi.....	12
3.1.2 Sykursýki.....	13
3.1.3 Flogaveiki.....	13
3.1.4 Astmi.....	13
3.2 Langvinnir sjúkdómar.....	14
3.3 Viðbrögð við slysum sem verða í íþróttastarfi.....	14
3.3.1 Smávægilegir áverkar.....	14
3.3.2 Minniháttar slys.....	14
3.3.3 Alvarlegt slys á barni eða ungmenni.....	14
3.4 Andlát barns eða ungmennis.....	15
3.5 Alvarlegt slys ábyrgðaraðila.....	16
3.6 Andlát ábyrgðaraðila.....	16
4 Viðbrögð við áföllum sem börn, ungmenni og ábyrgðaraðilar verða fyrir utan íþróttastarfs.....	18
4.1 Félagslegar breytingar.....	18
4.2 Alvarleg veikindi eða slys aðstandenda.....	18
4.3 Andlát aðstandanda.....	18
4.4 Alvarleg veikindi eða slys barns eða ungmennis.....	18
4.5 Andlát barns eða ungmennis.....	19
4.6 Alvarleg veikindi eða slys ábyrgðaraðila.....	19

4.7 Andlát ábyrgðaraðila	19
4.8 Vanræksla/ofbeldi	20
5 Að vinna úr áfalli	21
5.1 Viðbrögð deildar innan UMFG ef barn eða ungmenni verður fyrir áfalli.....	21
5.2 Viðbrögð deildar ef ábyrgðaraðili verður fyrir áfalli.....	21
6 Reglur um ferðir	22
6.1 Áður en lagt er af stað	22
6.2 Upplýsingar til foreldra	22
7 Öryggisbúnaður	24
7.1 Eldvarnir	24
8 Samskipti við fjölmiðla	25
9 Fylgiskjöl.....	26

1 Viðbragðsáætlun

Í viðbragðsáætlun þessari er að finna verkferla sem deildir innan UMFG skulu fylgja þegar upp koma atvik eða áföll sem kunna að hafa áhrif á starf félags. Verkferlar þessir eru einfaldir og eiga við í öllum tilvikum, óháð því hvaða ábyrgðaraðila og atvik er um að ræða. Dæmi um atvik sem viðbragðsáætlunin nær til eru agabrot, ávana- og vímuefnanotkun, einelti, kynferðisbrot, alvarleg veikindi, áföll, slys og andlát. Það eru ýmis atvik sem upp kunna að koma í íþróttastarfi og bregðast þarf við. Erfitt er að gera þeim öllum skil en mikilvægt að hafa ákveðnar grunnreglur til að fylgja. Sé um alvarlegan atburð að ræða skal ábyrgðaraðili ávallt vísa málinu til næsta yfirmanns síns sem metur hvort hægt sé að leysa það innan félags eða rétt sé að vísa því áfram til frekari úrvinnslu. Yfirmanninum ber þó ávallt að upplýsa framkvæmdastjóra félags um þau mál sem upp koma þó svo að þau séu leyst innan félags. Stjórn UMFG er síðan fengið atvikið til umfjöllunar ef þörf er á. Sé um viðbrögð við brotum ábyrgðaraðila að ræða fylgja þau sama ferli eftir að yfirmanni berast upplýsingar um brotið, hvort sem er frá börnum, ungmennum, foreldrum eða öðrum ábyrgðaraðilum.

1.1 Tilkynningarskylda

Starfsfólk og sjálfboðaliðar skulu gæta fyllsta trúnaðar og þagmælsku um allt það sem þeir fá vitneskju um í störfum sínum og ber að fara með sem trúnaðarmál. Þagnarskylda á þó aldrei við þegar starfsfólk eða sjálfboðaliðar verða þess áskynja að barn búi við óviðunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir áreitni eða hvers konar ofbeldi eða stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu. Í slíkum tilfellum ber að fylgja ákvæðum IV. kafla barnaverndarlaga nr. 80/2002. Samkvæmt barnaverndarlögum nr. 80/2002 er hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málum barna skylt að tilkynna það barnaverndarnefnd ef hann hefur ástæðu til að ætla að barn búi við óviðunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi eða stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu. Allir ábyrgðaraðilar sem starfa hjá íþróttafélögum bera því ábyrgð samkvæmt barnaverndarlögum, sama hvort um er að ræða starfsmenn eða sjálfboðaliða. Tilkynningarskylda þessi gengur framár ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta. Hafi ábyrgðaraðili ástæðu til þess að ætla að barn búi við óviðunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi eða stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu skal hann gera næsta yfirmanni sínum grein fyrir því. Ákvörðun og mat um tilkynningu til barnaverndaryfirvalda er tekin af yfirmanni og í öllum tilfellum í samstarfi við stjórn UMFG. Alltaf skal hafa hagsmunum barns að leiðarljósi við slíka ákvörðunartöku. Það skal þó áréttað að yfirmanni ber ávallt að upplýsa framkvæmdastjóra deildarinnar um slík mál sem upp kunna að koma inn aðildarfélags. Ber yfirmanni innan félags að tilkynna atvikið til stjórnar UMFG telji hann ástæðu til að tilkynna um aðstæður barns til barnaverndarnefndar. Skal stjórn UMFG vinna í sameiningu við viðkomandi deild að málinu og tilkynna aðstæður barns til barnaverndarnefndar sé metin ástæða til. Á dagvinnutíma tekur starfsfólk barnaverndarnefndar í hverju sveitarfélagi fyrir sig við tilkynningum en utan dagvinnutíma, um helgar og á helgidögum tekur Neyðarlínan við tilkynningum til barnaverndarnefndar í símanúmerinu 112.

2 Viðbrögð við atvikum sem upp kunna að koma í íþróttastarfi

Það eru ýmis atvik sem upp kunna að koma í íþróttastarfi og bregðast þarf við. Erfitt er að gera þeim öllum skil en mikilvægt að hafa ákveðnar grunnreglur til að fylgja til þess að tryggja rétt viðbrögð.

2.1 Agabrot

Með agabrotum er vísað til brota á lögum og reglum sem viðkomandi félag setur sér. Skipta má agabrotum í væg og alvarleg agabrot. Með vægum agabrotum er einkum vísað til almennrar óhlýðni við fyrirmælum og óláta. Alvarleg agabrot eru t.d. ofbeldi í öllum birtingarmyndum; svo sem líkamsmeiðingar, einelti og illmæli, neysla ávana- og vímuefna, svo sem áfengis, tóbaks og rafretta og brot á landslögum.

2.1.1 Agabrot á fundum, æfingum og styttri viðburðum

Væg agabrot

Við væg agabrot skal veita viðkomandi tiltal og ef nauðsyn krefur skal viðkomandi hlíta tímabundinni brottvísun frá verkefni viðburðarins.

Alvarleg agabrot

Við alvarleg agabrot skal vísa viðkomandi barni eða unglingi af fundi, æfingu eða viðburði. Hafa skal samband við foreldri/forráðamann viðkomandi og sjá til þess að barnið eða unglingur sé sótt hið fyrsta og þá skal ræða við foreldra eða forráðamenn um málavexti.

Ítrekuð agabrot

Ef um ítrekuð agabrot er að ræða skal viðkomandi barn eða unglingur fá skriflega aðvörun og foreldrar/ forráðamenn upplýstir. Láti viðkomandi ekki af umræddri hegðun skal honum vísað skriflega tímabundið úr starfi og skulu foreldrar/forráðamenn upplýstir um þá ákvörðun. Ábyrgðaraðili tekur slíka ákvörðun aðeins í samráði við framkvæmdastjóra eða stjórn deildar, skal viðkomandi deild ákveða við hvorn aðila skal hafa samráð.

2.1.2 Agabrot í ferðum

Liggja þarf fyrir skriflegt eða rafrænt samþykki foreldra/forráðamanna áður en barn eða ungmenni yngra en 18 ára getur farið í lengri ferð en dagsferð á vegum félags. Í leyfisbréfinu sem er eitt af fylgiskjölum þessa skjals þarf að koma fram að foreldrar/forráðamenn skuldbindi sig til að sækja barn eða ungmenni komi til agabrots. Ellegar greiða þann kostnað sem fylgir því að senda viðkomandi heim komi slíkt upp í ferð á vegum félagsins.

Væg agabrot

Við væg agabrot skal veita viðkomandi tiltal og ef nauðsyn krefur skal viðkomandi hlíta tímabundinni brottvísun úr dagskrá eða fyrirskipa skal að hann verði alltaf í fylgd ábyrgðaraðila.

Alvarleg agabrot

Við alvarlegt agabrot skal vísa viðkomandi úr ferð eða viðburði. Foreldrar/forráðamenn skulu sækja barn eða ungmenni eins og skrifað hefur verið undir og skulu upplýstir um málavexti.

Ítrekuð agabrot

Hafi viðkomandi ítrekað orðið uppvís að alvarlegum agabrotum í ferðum eða viðburðum skal honum meinuð þátttaka í ferðum eða öðrum viðburðum félagsins. Slík ákvörðun skal aðeins tekin af ábyrgðaraðila í samráði við stjórn deildar og sú ákvörðun tilkynnt til stjórnar UMFG. Foreldrar/forráðamenn skulu upplýstir um þá ákvörðun.

2.1.3 Ávana- og vímuefni

Íþrótt- og æskulýðsfélög gegna mikilvægu hlutverki í vímuvörnum. Rannsóknir á högum barna og ungmenna sýna að þeim ungmennum sem eru virk í íþrótt- og æskulýðsstarfi farnast betur og þau neyta síður ávana- og vímuefna. Ábyrgðaraðilar eru fyrirmyndir barna og ungmenna og því er öll neysla áfengis, tóbaks og annarra ávana- og vímuefna, bönnuð í starfi með börnum og ungmennum. Á þetta einnig við um notkun rafretta. Þá segir í 2. mgr. 10. gr. æskulýðslaga nr. 70/2007 að forystufólki, leiðbeinendum, sjálfboðaliðum og öðru starfsfólki í skipulögðu æskulýðsstarfi og í ferðum með börnum og ungmennum sé óheimilt að neyta áfengis og annarra vímuefna. Stjórn UMFG skal sjá ábyrgðaraðilum fyrir fræðsluefni um áhrif neyslu ávana- og vímuefna á ástundun og frammistöðu í félagsstarfi sem og á einkalíf. Einnig skal stjórn UMFG sjá til þess að foreldrar séu upplýstir um stefnu félagsins í

ávana- og vímuefnavörnum og standa að góðu samstarfi við foreldra með fræðslu um neikvæð áhrif slíkra efna. Þá skal stjórn UMFG starfa með fagfólki í ávana- og vímuefnavörnum og hafa samráð við foreldra/forráðamenn þurfi að taka á neysluvandamáli barna undir sjálfræðisaldri.

Neysla ávana- og vímuefna

Einstaklingur skal aldrei taka þátt í íþrótta- eða æskulýðsstarfi undir áhrifum áfengis eða annarra ávana- og vímuefna. Öll neysla áfengis og annarra ávana- og vímuefna er bönnuð hvar sem skipulagt íþróttstarf fer fram á vegum deilda UMFG þar sem eru þátttakendur undir tvítugu.

Tóbaksnotkun

Reykingar og önnur tóbaksnotkun er ávallt bönnuð í húsakynnum íþróttastarfs. Þeim sem eru undir 18 ára aldri er óheimilt að reykja eða nota annað tóbak, svo sem í formi rafretta, í íþróttastarfi. Bent skal á að ábyrgðaraðilar eru fyrirmyndir hinna yngri, því skulu þeir sem hafa náð 18 ára aldri ekki reykja eða nota annað tóbak í auglýsingum hinna yngri.

Viðbrögð deilda við neyslu

Bregðast skal við allri neyslu í íþróttastarfi. Viðbrögð deildar skulu ávallt mótast af vilja til að aðstoða viðkomandi við að laga sig að reglunum og að hann haldi áfram að starfa innan deildarinnar. Foreldrar skulu ávallt upplýstir um neyslu ólöggráða barna sinna í íþróttastarfi. Veita skal viðkomandi áminningu við fyrsta brot og hann aðstoðaður við að laga sig að reglum deildar. Við annað brot skal viðkomandi vikið úr starfi deildarinnar, hvort sem um er að ræða iðkanda eða ábyrgðaraðila. Jafnframt skal deildin leitast við að hafa áhrif á að viðkomandi leiti sér aðstoðar. Hafi viðkomandi bætt ráð sitt má endurskoða brottvikninguna. Til sömu ráðstafana má grípa ef stjórn deildar telur neyslu ávana- og vímuefna iðkanda eða ábyrgðaraðila utan íþróttastarfs hafa áhrif á frammistöðu, ástundun eða ímynd deildarinnar.

2.2 Einelti

Einelti er ekki liðið innan starfsemi UMFG. Það er mjög mikilvægt að öllum líði vel í leik og starfi og að sá grundvallarréttur, að fá að vera óáreittur, sé virtur. Því er mikilvægt að bregðast strax við málum sem koma upp í starfinu og leita allra leiða til þess að leysa úr þeim hratt og vel.

2.2.1 Skilgreining á einelti

Einelti er endurtekin ótilhlýðileg og ámælisverð háttsemi, þ.e. athöfn eða hegðun sem er til þess fallin að niðurlægja, gera lítið úr, móðga, særa, mismuna eða ógna og valda vanlíðan hjá þeim sem hún beinist að. Kynferðisleg áreitni og annað endurtekið andlegt og líkamlegt ofbeldi fellur hér undir. Hér er ekki átt við skoðanaágreiningu eða hagsmunaaðrekstur sem kann að koma upp í íþróttastarfi. Einelti getur þrífist alls staðar þar sem samskipti eiga sér stað án tillits til aldurs, vitsmunabroska, efnahags, stéttar, stöðu eða búsetu. Einelti getur því komið upp hjá öllum aldursflokkum, bæði börnum og fullorðnum. Þá hefur einelti margar mismunandi birtingarmyndir og getur verið andlegt, líkamlegt og/ eða stafrænt.

2.2.2 Fyrirbyggjandi aðgerðir

Allir þátttakendur í íþróttastarfi og foreldrar/forráðamenn þeirra skulu fræddir um stefnu UMFG og deilda innan þess í eineltismálum. Aðgerðaráætlun þessi skal því vera aðgengileg öllum ábyrgðaraðilum, þátttakendum og foreldrum/forráðamönnum þeirra. Ábyrgðaraðilar skulu þekkja verkferlana og leitast við að leysa úr ágreiningu um leið og hann kemur upp. UMFG skal bjóða ábyrgðaraðilum félaganna upp á fræðsluerindi um einelti þar sem er m.a. farið yfir hvernig á að koma auga á einelti og hvernig skal unnið úr eineltismálum. Ábyrgðaraðilar sem starfa hjá deildum UMFG þurfa því að kunna að þekkja einkenni eineltis og hvernig best sé að leysa úr slíkum vanda.

2.2.3 Fyrirtaka eineltismála

Tilkynna skal framkvæmdastjóra deildar um öll eineltismál sem upp koma innan hennar. Vinnur framkvæmdastjóri í samræmi við ákvörðun stjórnar hvernar deildar með þau mál sem upp koma og kemur þeim á rétta ferla. Lagt er upp með að leitað verði til fagaðila í þeim málum sem þurfa þykir. Í eineltismálum verði annars vegar leitað að viðunandi niðurstöðu í málum með sáttum sé þess nokkur kostur og/eða hins vegar leitað ráðgefandi álits fagaðila á grundvelli þeirra gagna og upplýsinga sem hafa borist í viðkomandi máli. Sé talin þörf á því, skal leita til óháðra sérfræðinga á sviði eineltismála við að leysa úr málinu. Deildin skal sinna eftirfylgni í málum í að minnsta kosti 12 mánuði frá því að úr máli er leyst. Í hverju máli skal ábyrgðaraðili valinn til að viðhalda eftirfylgni. Ábyrgðaraðili hefur yfirumsjón með málinu, sér um samskipti við málsaðila og foreldra/forráðamenn þeirra, ef við á. Einnig ber hann ábyrgð á því að skrá niður öll atvik sem upp koma, hvernig reynt er að leysa úr málinu og hvernig það gekk.

2.2.4 Aðgerðaráætlun í eineltismálum

Allir ábyrgðaraðilar sem starfa innan UMFG þurfa að vera vakandi fyrir því hvernig þátttakendum í félagsstarfinu líður og grípa inn í um leið og upp kemur samskiptavandi. Hvetja þarf börn og ungmenni til að láta vita ef þau verða fyrir endurtekinni stríðni eða annars sem einkennir einelti, eða ef þau verða vör við slíkt á milli annarra einstaklinga. Einnig þarf að hvetja foreldra/ forráðamenn til að láta vita ef börn og ungmenni segja þeim frá atviki sem benda til þess að um einelti sé að ræða.

Tilkynning

Ábyrgðaraðili, sem verður var við samskiptavanda, skal reyna að leysa úr honum eins fljótt og unnt er. Um leið og ljóst er að vandinn sé orðinn stærri en svo að hægt sé að leysa úr honum strax skal hann tilkynna um málið til stjórnar eða framkvæmdastjóra deildar. Fáir starfsmaður eða sjálfboðaliði deildar ábendingu eða tilkynningu um einelti skal hann koma henni áfram til stjórnar eða framkvæmdastjóra. Öllum er heimilt að tilkynna um einelti innan UMFG og deilda þess og eru allar tilkynningar teknar alvarlega. Fylla skal út tilkynningu á þar til gert eyðublað (sjá fylgiskjal) og skal henni skilað til stjórnar eða framkvæmdastjóra deildar.

Könnunarþrep

Þegar stjórn eða framkvæmdastjóra deildar berst tilkynning um einelti innan hennar skal tilkynningunni komið í fyrirfram ákveðna ferla innan deildar. Ef að um börn er að ræða skulu foreldrar/forráðamenn aðila upplýstir um tilkynninguna. Framkvæmdastjóri deildar byrjar á því að afla allra upplýsinga sem nauðsynlegar eru frá þolanda, meintum geranda/gerendum og foreldrum/ forráðamönnum þeirra, ábyrgðaraðilum, vinum og öðrum sem geta veitt upplýsingar um það mál sem liggur fyrir. Upplýsingaöflun skal ekki ganga lengra en nauðsynlegt er til þess að meta umfang vandans. Framkvæmdastjóri eða stjórn deildar metur þær upplýsingar sem fram eru komnar og setur saman áætlun um það hvernig skuli tekið á málinu.

Lausnþrep

Stjórn eða framkvæmdastjóri vinna samkvæmt áætlun að lausn vandans. Fundað er með þolanda og geranda, ásamt foreldrum/forráðamönnum þeirra, eins oft og nauðsynlegt er. Allir ábyrgðaraðilar sem vinna með þolanda og geranda eru upplýstir um eineltið og skulu þeir upplýsa ábyrgðaraðila um öll atvik sem þeir verða vitni að. Ábyrgðaraðili skal, með aðstoð fagaðila sé þess þörf, reyna að komast að rót vandans og aðstoða aðila við að vinna úr málinu í samráði við foreldra/forráðamenn, ef við á. Eineltismál eru mjög ólík og því er ekki hægt að setja fram reglur um eitt ákveðið vinnuferli sem alltaf eigi að fara eftir. Ábyrgðaraðili innan deildar verður því að veita og meta hverju sinni hvaða leið sé líklegust til árangurs og leita aðstoðar fagaðila sé þess þörf. Nokkrar meginreglur eiga þó alltaf við:

- Tryggja þarf öryggi þolanda.
- Leggja skal áherslu á jákvæð samskipti og að virðing sé borin fyrir öllum aðilum máls.
- Bæði þolandi og gerandi/gerendur þurfa að fá stuðning og aðstoð við að vinna úr sínum málum.
- Ef gerendur eru fleiri en einn er árangursríkast að tala við gerendur einn og einn í einu.
- Leggja skal áherslu á að ná góðu samstarfi við foreldra/forráðamenn. Mikilvægt er að eiga góð samskipti við foreldra/forráðamenn og halda þeim upplýstum um það hvernig sé verið að vinna í málinu.

Ef grípa þarf til einhverra aðgerða til þess að aðskilja aðila í félagsstarfi skal gerandi/gerendur ávallt vera færðir til en ekki þolandi. Á þetta bæði við um börn og ungmenni sem og ábyrgðaraðila. Í þeim tilfellum sem starfsmaður gerist sekur um að beita barn eða annan fullorðinn einstakling einelti skal stjórn deildar víkja starfsmanni úr starfi tímabundið á meðan unnið er að lausn málsins ef viðvera hans hefur áhrif á daglegt starf innan deildar.

Eftirfylgni

Ábyrgðaraðilar sem vinna með þolanda og geranda fylgjast með þeim og eru vakandi fyrir því hvort eineltið taki sig upp aftur. Valinn ábyrgðaraðili skal einnig fylgjast með gangi mála í að minnsta kosti 12 mánuði frá því að úr því var leyst. Ef mál tekur sig upp aftur skal stjórn eða framkvæmdastjóri meta hvort það setji saman aðra áætlun um það hvernig skuli leyst úr málinu.

2.3 Kynferðisbrot

Kynferðisbrot líðast ekki innan UMFG. Allar tilkynningar um kynferðisbrot skal taka alvarlega og óheimilt er að afgreiða ætluð kynferðisbrot innan aðildardeilda UMFG. Með hugtakinu kynferðisbrot er átt við þá háttsemi sem lýst er refsiverðri í XXII. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og í barnaverndarlögum nr. 80/2002. Til að tryggja öryggi í samskiptum og draga úr hættu á tilhæfulausum ásökunum er gott að hafa eftirfarandi í huga:

- Ábyrgðaraðili og barn undir 18 ára aldri skulu aldrei vera tvö saman í lokuðu rými, ef hjá því verður komist.
- Koma skal í veg fyrir snertingar sem auðvelt er að mistúlka (t.d. snertingar á sundbolavæði).
- Forðast skal óeðlileg vinasambönd ábyrgðaraðila og barna og ungmenna.

2.3.1 Barn eða ungmenni verður fyrir kynferðisbroti

Ef grunur vaknar um að barn eða ungmenni hafi orðið fyrir kynferðisbroti í íþróttastarfi skal það tilkynnt til framkvæmdastjóra eða stjórnar deildar án tafar.

- Tryggja þarf öryggi barns/ungmennis.
- Framkvæmdastjóri/stjórn gerir barnaverndaryfirvöldum og lögreglu viðvart í síma 112.
- Framkvæmdastjóri eða stjórn skal hafa samband við foreldra/forráðamenn barns eða ungmennis og greina þeim frá atburðum – nema að barnaverndaryfirvöld eða lögregla gefi fyrirmæli um annað.

Sé langt um liðið síðan meint brot átti sér stað eru líkur á því að brot geti verið fyrnt. Slík brot skal samt sem áður tilkynna til sömu aðila. Barnaverndarnefnd getur tekið slík mál til skoðunar á grundvelli 35. gr. barnaverndarlaga og komið með tillögum að niðurstöðu. Ef ábyrgðaraðili er grunaður um að hafa beitt barn eða ungmenni kynferðislegu ofbeldi skal stjórn deildar ávallt vísa viðkomandi tímabundið úr starfi á meðan rannsókn máls stendur yfir. Þegar niðurstöður liggja fyrir hjá viðeigandi yfirvöldum (lögreglu og/ eða barnaverndarnefnd eða öðrum aðilum) skal tekin ákvörðun um framhaldið, þ.e. hvort meintur gerandi fái að starfa áfram innan deildar eða ekki. Leita skal álits barnaverndaryfirvalda, ef við á, og stjórnar deildar áður en viðkomandi er heimilað að koma aftur til starfa innan hennar. Eftir að mál hefur verið tilkynnt til réttara aðila sjá barnaverndaryfirvöld og lögregla alfarið um meðferð málsins og skulu hvorki ábyrgðaraðilar né stjórn deildar hafa önnur afskipti af máli en óskað er eftir af barnaverndaryfirvöldum og lögreglu. Stjórn UMFG fylgir því eftir að mál fái viðhlítandi málsmeðferð samkvæmt landslögum og verklagsreglum um meðferð kynferðisbrotamála hjá félaginu. Stjórn deildar eða framkvæmdastjóri sér um að heyra umkvartanir þolenda, leiðbeina þeim um málsmeðferð og sjá til þess að þeir fái stuðning eftir því sem við á hverju sinni. Þá er stjórn UMFG framkvæmdastjórum og stjórnnum deilda þess til ráðgjafar varðandi mál er tengjast kynferðisbrotum.

2.3.2 Ábyrgðaraðili verður fyrir kynferðisbroti

Ef grunur vaknar um að ábyrgðaraðili hafi orðið fyrir kynferðisbroti í íþróttastarfi UMFG skal það tilkynnt til framkvæmdastjóra eða stjórnar viðkomandi deildar án tafar. Ef meintur gerandi er ábyrgðaraðili eða yfirmaður í starfi skal hafa beint samband við stjórn.

- Framkvæmdastjóri eða stjórn gerir lögreglu viðvart í síma 112.
- Ef einhver hlutaðeigandi er yngri en 18 ára skal barnaverndaryfirvöldum einnig gert viðvart.
- Framkvæmdastjóri gerir stjórn einnig viðvart hafi tilkynning borist til hans.

Ef annar ábyrgðaraðili er grunaður um að hafa beitt samstarfsaðila kynferðislegu ofbeldi skal stjórn deildar ávallt vísa viðkomandi tímabundið úr starfi á meðan rannsókn máls stendur yfir. Þegar niðurstöður liggja fyrir hjá viðeigandi yfirvöldum (lögreglu og/eða barnaverndarnefnd eða öðrum aðilum) skal tekin ákvörðun um framhaldið, þ.e. hvort viðkomandi meintur gerandi fái að starfa áfram innan deildar eða ekki. Leita skal álits barnaverndaryfirvalda ef við á og stjórnar deildar áður en viðkomandi er heimilað að koma aftur til starfa. Eftir að mál hefur verið tilkynnt til réttara aðila sér lögregla, og eftir atvikum barnaverndaryfirvöld, alfarið um meðferð málsins og skulu hvorki aðrir ábyrgðaraðilar né stjórn deildar hafa önnur afskipti af máli en lögregla óskar eftir. Stjórn UMFG fylgir því eftir að mál fái viðhlítandi málsmeðferð samkvæmt landslögum og verklagsreglum um meðferð kynferðisbrotamála. Stjórn deildar eða framkvæmdastjóri sér um að heyra umkvartanir þolenda, leiðbeina þeim um málsmeðferð og sjá til þess að þeir fái stuðning eftir því sem við á hverju sinni. Þá er stjórn UMFG framkvæmdastjórum og stjórnnum deilda þess til ráðgjafar varðandi mál er tengjast kynferðisbrotum.

2.3.3 Ábyrgðaraðili grunaður um kynferðisbrot

Ef grunur vaknar um að ábyrgðaraðili hafi gerst sekur um að beita barn eða ungmenni kynferðislegu ofbeldi utan félagsstarfs skal framkvæmdastjóra eða stjórn deildar gert viðvart.

- Framkvæmdastjóri skal leita eftir upplýsingum um kynferðisbrot úr sakaskrá viðkomandi ábyrgðaraðila. Hafi það verið gert áður skal samt sem áður gera það á nýjan leik.
  - Hafi ábyrgðaraðili verið dæmdur fyrir kynferðisbrot skal honum vikið út starfi tafarlaust.
- Séu engar upplýsingar um kynferðisbrot að finna í sakaskrá ábyrgðaraðila skal framkvæmdastjóri hafa samband við barnaverndaryfirvöld. Skal hann upplýsa barnaverndarnefnd um þær grunsemdir sem komið hafa upp og biðja nefndina um að kanna málið betur.
  - Barnaverndarnefnd getur tekið slík mál til skoðunar á grundvelli 35. gr. barnaverndarlaga og komið með tillögum að niðurstöðu.

Í hvert sinn sem upp koma sögusagnir þess efnis að ábyrgðaraðili hafi brotið gegn barni eða ungmenni þarf að meta hversu áreiðanlegar upplýsingarnar séu. Ákvörðun og mat um tilkynningu til barnaverndaryfirvalda er tekin af framkvæmdastjóra eða stjórn deildar einnig sem slíka ákvörðun skal tilkynna til stjórnar UMFG. Alltaf skal hafa hagsmuni barns að leiðarljósi við slíka ákvörðunartöku. Heimilt er að hafa samband við Barnaverndarstofu og fá ráðleggingar hjá þeim varðandi það hvort mál sé þess efnis að tilkynna þurfi það til barnaverndarnefndar. Einnig geta félög alltaf leitað til stjórnar UMFG og fengið ráðgjöf um mál af þessu tagi.

2.4 Ábyrgðaraðili verður fyrir hótun, áreitni eða ofbeldi

Ef ábyrgðaraðili verður fyrir hótun, áreitni eða ofbeldi í tengslum við félagsstarf, skal hann sem fyrst snúa sér til framkvæmdastjóra og tilkynna um atvikið. Framkvæmdastjóri deildar skal meta atvikið með ábyrgðaraðila, hugsanlegum vitnum og öðrum sem málið varðar og grípa til ráðstafana í samræmi við alvarleika þess.

Framkvæmdastjóri skal strax:

- Reyna að meta þörf ábyrgðaraðila fyrir stuðning og sjá til þess að hann verði veittur strax.
- Gera viðeigandi varúðarráðstafanir og ákveða viðbrögð gagnvart geranda til þess tryggja öryggi ábyrgðaraðila og að hindra að umrætt ofbeldi/ áreitni/hótanir haldi áfram.
- Sjá til þess að nákvæm lýsing á umræddu atviki sé skráð og haldið til haga.
- Tilkynna atvikið til stjórnar deildar.
- Stjórn deildar tekur málið í sínar hendur:
  - Fundur stjórnar með viðkomandi ábyrgðaraðila.
  - Metur alvarleika atviks og gengur úr skugga um að ábyrgðaraðili fái viðeigandi stuðning.
  - Gerir tillögum um öryggisráðstafanir og önnur viðbrögð eftir atvikum.
  - Stjórn deildar tilkynnir um atvik til lögreglu ef þörf er á.

Ef barn eða ungmenni undir 18 ára aldri beitir ábyrgðaraðila alvarlegu ofbeldi skal tilkynna það til foreldra/ forráðamanna barnsins eða ungmennisins og til lögreglu og barnaverndaryfirvalda. Ef starfsmaður eða sjálfboðaliði deildar beitir ábyrgðaraðila alvarlegu ofbeldi skal tilkynna það til lögreglu og víkja viðkomandi úr starfi á meðan rannsókn stendur.

3 Viðbrögð við áföllum sem börn, ungmenni og ábyrgðaraðilar verða fyrir í starfi

Þegar barn eða ungmenni verður fyrir áfalli í íþróttastarfi er mikilvægt að bregðast rétt við. Sama á við ef ábyrgðaraðili verður fyrir áfalli. Ekki er hægt að gera grein fyrir öllum áföllum sem upp geta komið í íþróttastarfi en hér á eftir verður meðal annars farið yfir fyrstu viðbrögð við slysum og alvarlegum veikindum. Ætlast er til þess að allir ábyrgðaraðilar hafi lokið skyndihjálparþjálfun og er það á ábyrð stjórnar hvernar deildar að uppfylla það markmið. Það er hlutverk ábyrgðaraðila að bregðast rétt við og fylgja þeim leiðbeiningum sem fram koma í viðbragðsáætlun. Ef upp kemur atvik sem engar leiðbeiningar er að finna um skal ábyrgðaraðili snúa sér beint til framkvæmdastjóra. Framkvæmdastjóri, hefur upplýsir stjórn ef hann telur þörf á.

3.1 Alvarleg veikindi barns eða ungmennis

Veikist barn eða ungmenni alvarlega í íþróttastarfi UMFG er mikilvægt að ábyrgðaraðili fylgi eftirfarandi skrefum:

- Hringja í Neyðarlínuna, 112. Gefa upp staðsetningu og eðli vanda.
- Veita fyrstu skyndihjálp með leiðbeiningum frá Neyðarlínunni.
- Ábyrgðaraðili kallar eftir aðstoð til að sinna öðrum börnum og ungmennum á vettvangi.
- Ábyrgðaraðili fylgir barni/ungmenni á slysadeild með sjúkrabíl ef kostur er og er hjá því þangað til foreldrar/forráðamenn eru komnir á staðinn.
- Ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili verður eftir á vettvangi til að sinna öðrum börnum og ungmennum.
- Ábyrgðaraðili skal hafa samband við foreldra/ forráðamenn og greina þeim frá atburðinum á hlutlausan og nærgættinn hátt við fyrsta tækifæri. Leitast skal við að svara spurningum á eins nákvæman hátt og kostur er.
- Ef um mjög alvarlega eða lífshættulega veikindi eða meðvitundarleysi er að ræða:
  - Ábyrgðaraðili skal hafa samband við framkvæmdastjóra félags.
  - Framkvæmdastjóri, hefur samband við foreldra/forráðamenn þeirra barna/ungmenna sem voru á staðnum ef með þarf.
  - Ábyrgðaraðili skal gæta þess að ekkert barn eða ungmenni fari af vettvangi nema búið sé að hafa samband við foreldra/forráðamenn.
  - Æskilegt er að fá ráðleggingar eða aðstoð prests, sálfræðings, hjúkrunarfræðings eða annarra sérfræðinga við áfallahjálp eða sálgæslu.
- Ábyrgðaraðilum skal veitt áfallahjálp ef þörf er á.
- Framkvæmdastjóri skal koma upplýsingum til þeirra sem voru ekki á staðnum en tilheyra starfinu, svo sem öðrum ábyrgðaraðilum, iðkendum og foreldrum/forráðamönnum, ef þörf er á.
- Ábyrgðaraðili fyllir út slysaskýrslu (sjá fylgiskjal).
- Ábyrgðaraðili í samstarfi við framkvæmdastjóra skráir niður allt um atburðinn og viðbrögðin til að meta það sem gert var og læra af því.

Hér má finna viðbrögð við nokkrum algengum sjúkdómum.

3.1.1 Bráðaofnæmi

Einstaklingur í losti þarf að komast sem allra fyrst undir læknishendur. Ábyrgðaraðili skal hringja í 112 og nota EPI-penna (bráðasprautu/adrenalínsprautu) ef hann er til staðar. Ef ábyrgðaraðili sér að barn/ungmenni er að fá lost er hægt að draga úr eða afstýra lostinu með eftirfarandi aðgerðum:

- Leggja einstaklinginn niður og snúa höfðinu til hliðar.

- Losa um fatnað sem gæti þrengt að öndunarfærum.
- Setja hærra undir fætur.
- Koma í veg fyrir hitatap með því að breiða yfir einstaklinginn.
- Ekki gefa næringu.
- Hlúa að viðkomandi eftir föngum og ef einstaklingur er meðvitundarlaus á að leggja hann á hliðina (í læsta hliðarlegu).
- Beita skal skyndihjálpi ef við á.

3.1.2 Sykursýki

Brugðist er við blóðsykursfalli með því að gefa viðkomandi strax kolvetni, til dæmis:

- Glas af mjólk og brauðsneið.
- 2-3 sykurmola leysta upp í vatni og brauðsneið.
- Gosdrykk/ávaxtasafa og brauðsneið.

Aldrei má yfirgefa einstakling með einkenni blóðsykursfalls. Ef einkenni hverfa ekki á 2-5 mínútum skal hringt í 112.

3.1.3 Flogaveiki

Mjög mikilvægt að allir starfsmenn/sjálfbóðaliðar þekki einkenni flogakasts hjá flogaveiku barni/ungmenni og fái upplýsingar um viðbrögð frá foreldrum/ forráðamönnum. Við flog þarf að koma barninu/ungmenninu í rólegar aðstæður þar sem barnið/ungmennið getur jafnað sig. Ef floginu fylgir flogaveikiskast, t.d. krampi, skal fylgja eftirfarandi ferli:

- Halda ró sinni.
- Losa um föt sem gætu þrengt að öndunarvegi.
- Reyna að fyrirbyggja meiðsl.
- Ekki setja neitt upp í munn einstaklings með krampa.
- Hlúa að viðkomandi og leggja á hliðina/setja í læsta hliðarlegu.
- Ekki má yfirgefa einstakling sem hefur fengið krampa fyrr en hann hefur náð fullri meðvitund.
- Ábyrgðaraðili skal hringja í 112 ef:
  - Flogaveikiskast/krampi stendur lengur en í 1-2 mínútum.
  - Ábyrgðaraðilar vita ekki af hverju krampinn stafar.
  - Annar krampi fylgir í kjölfarið.
  - Einstaklingur kemst ekki til meðvitundar eftir að kippirnir hætta.
  - Einstaklingur fær krampa í vatni.

3.1.4 Astmi

Brugðist skal við astmakasti með eftirfarandi aðgerðum:

- Gefa innúðalyf.
- Róa viðkomandi og koma honum í rólegt umhverfi.
- Hlúa að viðkomandi, t.d. hjálpa honum að sitja uppi og láta hann anda að sér fersku lofti eða hvað annað sem viðkomandi finnst vera hjálpi.
- Ábyrgðaraðili skal hringja í 112 ef einstaklingur:
  - Á í verulegri andnauði.
  - Er föllur og þvalur.

- Er blár í andliti og á vörum.

3.2 Langvinnir sjúkdómar

Þegar barn eða ungmenni sem tekur þátt í íþróttastarfi UMFG er með eða greinist með langvinnan sjúkdóm er mikilvægt að allir ábyrgðaraðilar sem starfa með barninu/ungmenninu fái allar upplýsingar um veikindin frá foreldrum/forráðamönnum til að hægt sé að bregðast við á réttan hátt. Nauðsynlegt er að allir ábyrgðaraðilar kynni sér vel einkenni sjúkdómsins og hvernig bregðast eigi við þeim. Þá þurfa allir nýir ábyrgðaraðilar sem munu koma til með að starfa með langveiku barni að vera upplýstir um veikindin. Ef upp kemur sú staða að ábyrgðaraðili þurfi að bregðast við einkennum sjúkdóms skal haft samband við foreldra/forráðamenn við fyrsta tækifæri. Sömu atriði eiga við ef ábyrgðaraðili er með eða greinist með langvinnan sjúkdóm. Skal hann greina yfirmanni sínum frá veikindum. Allir ábyrgðaraðilar skulu vera meðvitaðir um veikindin og þekkja hvernig eigi að bregðast við þeim. Börn og ungmenni skulu einnig upplýst ef þörf er á.

3.3 Viðbrögð við slysum sem verða í íþróttastarfi

Framkvæmdastjórar deilda UMFG bera ábyrgð á því að viðeigandi sjúkragögn séu ætíð til í húsakynnum íþróttastarfs. Ábyrgðaraðili ber ábyrgð á því að viðeigandi sjúkragögn séu meðferðis í útilegum og öðrum ferðum sem farnar eru á vegum deildar. Einn ábyrgðaraðili sem hefur gilt skyndihjálparpróf stýrir aðgerðum ef slys ber að höndum. Hann einbeir sér að þeim einstaklingi sem hefur slasast og fær sér til aðstoðar, ef þarf, annan ábyrgðaraðila. Aðrir ábyrgðaraðilar koma öðrum börnum og ungmennum af slyssað, sefa ótta þeirra og fá þeim annað til að fást við. Ef aðeins einn ábyrgðaraðili er viðstaddur þegar slys verður sinnir hann hinum slasaða eins og reynsla og þjálfun leyfir en reynir sem fyrst að fá utanaðkomandi aðstoð. Þegar öryggi hins slasaða er tryggt hefur ábyrgðaraðili samband við framkvæmdastjóra. Framkvæmdastjóri ber ábyrgð á skýrslugerð og samskiptum við foreldra/forráðamenn. Ábyrgðaraðili ber ábyrgð á skýrslugerð til lögreglu.

3.3.1 Smávægilegir áverkar

- Ætíð ber að fylla út slysskýrslu UMFG (sjá fylgiskjal) eftir að gert er að sárum barns eða ungmennis með búnaði úr sjúkrakassa og áverkar gætu vakið spurningar foreldra/forráðamanna, eins ef um höfuðhögg eða bakmeiðsl er að ræða.
- Segja á foreldrum/forráðamönnum frá tildrögum óhappsins í lok dagskrár.

3.3.2 Minniháttar slys

- Ef óhapp verður og barn eða ungmenni meiðist skal leita til læknis (slysideild) ef minnsti grunur leikur á að þess sé þörf.
- Þegar leita þarf læknis á ætíð að hafa samband við foreldra eða forráðamenn eins fljótt og kostur er og leyfa þeim að velja hvort þeir fari með barnið eða ungmennið til læknis/á slysideild eða hitti barnið eða ungmennið þar.
- Framkvæmdarstjóri sér til þess að tekin sé lögregluskýrsla.
- Ætíð ber að fylla út slysskýrslu UMFG (sjá fylgiskjal) og afhenda framkvæmdastjóra deildar eða öðrum viðeigandi aðilum.

3.3.3 Alvarlegt slys á barni eða ungmenni

Undantekningarlaust á að leita til læknis ef um er að ræða: brunasár, andlitsáverka, tannáverka, þungt höfuðhögg, bakáverka, grun um innvortis meiðsl eða grun um beinbrot. Verði alvarlegt slys á börnum eða ungmennum í íþróttastarfi er mikilvægt að ábyrgðaraðili fylgi eftirfarandi skrefum:

- Tryggja öryggi á slyssað.
- Hringja í 112. Gefa upp staðsetningu og eðli vanda.
- Kanna áverka og veita fyrstu skyndihjálp með leiðbeiningum frá Neyðarlínunni.
- Fjarlægja önnur börn/ungmenni af slyssaðnum.
- Ábyrgðaraðili kallar eftir aðstoð til að sinna öðrum börnum og/eða ungmennum á vettvangi.
- Ábyrgðaraðili fylgir barni/ungmenni á slysideild með sjúkrabíl ef kostur er og er hjá því þar til foreldrar/forráðamenn eru komnir á staðinn.

- Ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili verður eftir á vettvangi til að sinna öðrum börnum og/eða ungmennum.
- Ábyrgðaraðili skal hafa samband við foreldra/ forráðamenn og greina þeim frá atburðinum á hlutlausan og nærgætinn hátt við fyrsta tækifæri. Leitast skal við að svara spurningum á eins nákvæman hátt og kostur er.
- Ef um lífshættulega áverka eða meðvitundarleysi er að ræða skal óska eftir aðstoð starfsmanna á slysadeild um að láta foreldra/forráðamenn viðkomandi barns vita af slysinu.
- Ef um mjög alvarlega eða lífshættulega áverka eða meðvitundarleysi er að ræða:
  - Ábyrgðaraðili skal hafa samband við framkvæmdastjóra deildar.
  - Framkvæmdastjóri deildar hefur samband við foreldra/forráðamenn þeirra barna/ungmenna sem voru á staðnum ef með þarf.
  - Ábyrgðaraðili skal gæta þess að ekkert barn eða ungmenni fari af vettvangi nema búið sé að hafa samband við foreldra/forráðamenn.
  - Æskilegt er að fá ráðleggingar eða aðstoð prests, sálfræðings, hjúkrunarfræðings eða annarra sérfræðinga við áfallahjálp eða sálgæslu.
- Ábyrgðaraðilum skal veitt áfallahjálp ef þörf er á.
- Framkvæmdastjóri skal koma upplýsingum til þeirra sem voru ekki á staðnum en tilheyra starfinu, svo sem öðrum ábyrgðaraðilum, iðkendum og foreldrum/forráðamönnum..
- Ætíð ber að fylla út slysaskýrslu UMFG (sjá fylgiskjal) og afhenda framkvæmdastjóra deildar. Ábyrgðaraðili fyllir út slysaskýrslu.
- Ábyrgðaraðili í samstarfi við framkvæmdastjóra skráir niður allt um atburðinn og viðbrögðin til að meta það sem gert var og læra af því.

3.4 Andlát barns eða ungmennis

Mikilvægt er að ábyrgðaraðili fylgi eftirfarandi skrefum ef sá voðalegi viðburður á sér stað að barn eða ungmenni deyr í íþróttastarfi UMFG:

- Hringt í 112 – áfallateymi á slysadeild tekur við málinu og hefur samband við foreldra eða forráðamenn.
- Ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili verður eftir á starfsstað til að sinna öðrum börnum og/eða ungmennum.
- Framkvæmdastjóri hefur samband við foreldra/forráðamenn þeirra barna og/eða ungmenna sem voru á staðnum.
- Ábyrgðaraðili gætir þess að ekkert barn/ungmenni fari af starfsstaðnum nema búið sé að hafa samband við foreldra/forráðamenn. Æskilegt er að fá prest, sálfræðing og/eða hjúkrunarfræðing til þess að veita áfallahjálp.
- Ábyrgðaraðilum skal veitt áfallahjálp.
- Framkvæmdastjóri skal koma upplýsingum til þeirra sem voru ekki á staðnum en tilheyra starfinu, svo sem öðrum ábyrgðaraðilum, iðkendum og foreldrum/forráðamönnum.
- Félag skal flagga í hálfu stöng þegar við á.
- Félag skal sýna hluttekningu á nærgætinn hátt með því að senda samúðarkveðju til aðstandenda hins látna og/eða fara í heimsókn.
- Ábyrgðaraðili upplýsir foreldra/forráðamenn og börn/ungmenni um hvernig starfið verður næstu daga. Mikilvægt er að halda starfseminni áfram og gefa börnunum/ungmennunum tækifæri á að ræða upplifun sína og tilfinningar.
- Ef haldin er minningarstund skal félag taka þátt.
- Ábyrgðaraðili fyllir út slysaskýrslu UMFG (sjá fylgiskjöl).

- Ábyrgðaraðili í samstarfi við framkvæmdastjóra skráir niður allt um atburðinn og viðbrögðin til að meta það sem gert var og læra af því.

Útför:

- Fulltrúar félags skrifi minningargrein og séu viðstaddir útförina ef við á.
- Aðstoða skal aðra þátttakendur í félagsstarfi við að skrifa minningargrein og færa aðstandendum blóm ef við á.
- Sjálfsagt er að þeir ábyrgðaraðilar sem þess óska séu viðstaddir útförina.
- Hugað sé að því hvernig stuðningi við iðkendur og ábyrgðaraðila verði háttað í framhaldinu.

3.5 Alvarlegt slys ábyrgðaraðila

Verði ábyrgðaraðili fyrir slysi við störf skulu aðrir ábyrgðaraðilar gera eftirfarandi:

- Hringja í 112.
- Kanna áverka og veita fyrstu skyndihjálp með leiðbeiningum frá 112.
- Fjarlægja börn/ungmenni af slysstað.
- Engin börn eða ungmenni fá að fara af starfsstaðnum nema búið sé að hafa samband við foreldra/forráðamenn. Æskilegt er að fá ráðgjöf eða aðstoð prests, sálfræðings og/eða hjúkrunarfræðings varðandi áfallahjálp.
- Ef mögulegt er skal annar ábyrgðaraðili eða ábyrgur aðili fylgja hinum slasaða á slysadeild með sjúkrabíl og vera hjá honum meðan þörf krefur.
- Ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili verður eftir á starfsstað til að sinna börnum og ungmennum í íþróttastarfinu.
- Hafa skal samband við aðstandendur og greina þeim frá atburðinum á hlutlausan og nærgætinn hátt. Leitast skal við að svara spurningum á eins nákvæman hátt og kostur er.
- Ef um lífshættulega áverka eða meðvitundarleysi er að ræða skal láta áfallateymi á slysadeild um að hafa samband við aðstandendur.
- Upplýsa skal framkvæmdastjóra um leið og tækifæri gefst.
- Ef um lífshættulega áverka eða meðvitundarleysi er að ræða:
  - Framkvæmdastjóri hefur samband við foreldra/forráðamenn þeirra barna og ungmenna sem voru á staðnum ef með þarf.
  - Ábyrgðaraðilum og öðrum viðstöddum skal veitt áfallahjálp.
- Framkvæmdastjóri kemur upplýsingum til þeirra sem voru ekki á staðnum en tilheyra starfinu, t.d. annarra ábyrgðaraðila og foreldra/forráðamanna, ef þörf er á.
- Ábyrgðaraðili sem var viðstaddur skrifar slysaskýrslu UMFG (sjá fylgiskjal). Skýrsluna skal senda til stjórnar deildar og upplýsa stjórn UMFG um atburðinn.
- Ábyrgðaraðili í samstarfi við framkvæmdastjóra skráir niður allt um atburðinn og viðbrögðin til að meta það sem gert var og læra af því.

3.6 Andlát ábyrgðaraðila

Mikilvægt er að ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili fylgi eftirfarandi skrefum ef sá voðalegi viðburður á sér stað að ábyrgðaraðili deyr í íþróttastarfi UMFG:

- Hringt í 112 – áfallateymi á slysadeild tekur við málinu og hefur samband við aðstandendur.
- Ábyrgðaraðili eða annar ábyrgur aðili verður eftir/kemur á starfsstað til að sinna börnum og ungmennum.
- Framkvæmdastjóri hefur samband við foreldra/forráðamenn þeirra barna/ungmenna sem voru á staðnum.

- Ábyrgðaraðili gætir þess að ekkert barn/ungmenni fari af starfsstaðnum nema búið sé að hafa samband við foreldra/forráðamenn. Æskilegt er að fá prest, sálfræðing og/eða hjúkrunarfræðing til þess að veita áfallahjálp.
- Ábyrgðaraðilum skal veitt áfallahjálp.
- Ábyrgðaraðili fyllir út slysaskýrslu UMFG (sjá fylgiskjal).
- Ábyrgðaraðili, í samstarfi við framkvæmdastjóra, skráir niður allt um atburðinn og viðbrögðin til að meta það sem gert var svo að hægt sé að læra af því.
- Stjórn deildar kemur saman eftir að tilkynning berst og aflar upplýsinga um andlátíð og aðdraganda þess.
- Stjórn eða framkvæmdastjóri deildar tilkynnir öðrum ábyrgðaraðilum um andlátíð m.a. stjórn UMFG.
- Eins fljótt og auðið er skal tilkynna þeim börnum og ungmennum sem hafa unnið mikið með hinum látna um andlátíð. Betra er að gera það í minni hópum heldur en að kalla allan hópinn saman (t.d. aldursskipt eða eftir flokkum).
  - Gæta þarf þess að ræða einslega við þá sem eru tengdastir viðkomandi.
  - Ef hinn látni er sérstaklega tengdur einhverjum hópi barna eða ungmenna þarf stjórn deildar eða framkvæmdastjóri að ákveða sérstaklega hver tilkynnir hópnum um andlátíð.
- Mikilvægt er að leitast við að öll börn/ungmenni, sem þekktu ábyrgðaraðilann, fái sömu upplýsingar á sama tíma til að koma í veg fyrir sögusagnir.
- Mikilvægt er að fylgjast með líðan barnanna/ungmennanna sem og annarra ábyrgðaraðila og kalla til aðstoð fagaðila ef með þarf.
- Gefa skal bæði ábyrgðaraðilum og börnum og ungmennum kost á að láta í ljós líðan sína og vangaveltur, t.d. með því að bjóða upp á sérstaka samverustund.
- Æskilegt er að senda bréf/tölvupóst til foreldra/forráðamanna barnanna og ungmennanna þar sem greint er frá andlátinu og væntanlegum breytingum sem kunna að fylgja í kjölfarið.
- Mikilvægt er að koma upplýsingum til þeirra sem voru ekki á staðnum en tilheyra starfinu, svo sem öðrum ábyrgðaraðilum, iðkendum og foreldrum/ forráðamönnum. Mikilvægt er að halda starfseminni áfram og gefa börnunum/ungmennunum tækifæri á að ræða upplifun sína og tilfinningar. Ábyrgðaraðili upplýsir foreldra/forráðamenn og börn/ungmenni um hvernig starfið verði næstu daga.
- Sýna skal hinum látna virðingu. Félag skal sýna hluttekningu á nærgætinn hátt með því að senda samúðarkveðju til aðstandenda hins látna og/eða fara í heimsókn og flagga í hálfá stöng þegar við á.

Útför:

- Fulltrúar félags skrifi minningargrein og séu viðstaddir útförina ef við á.
- Aðstoða skal aðra þátttakendur í félagsstarfi við að skrifa minningargrein og færa aðstandendum blóm ef við á.
- Sjálfsagt er að þeir ábyrgðaraðilar sem þess óska séu viðstaddir útförina.
- Huga skal að því hvernig stuðningi við iðkendur og ábyrgðaraðila verði háttað í framhaldinu.

4 Viðbrögð við áföllum sem börn, ungmenni og ábyrgðaraðilar verða fyrir utan íþróttastarfs

Þegar barn eða ungmenni verður fyrir áfalli utan íþróttastarfs taka deildir UMFG þátt í viðbrögðum eftir því sem stjórn deildar telur nauðsynlegt. Ábyrgðaraðilar skulu vera til staðar og tilbúnir að spjalla við börnin/ungmennin enda getur íþróttastarf verið vettvangur þar sem börn/ungmenni eiga sér skjól utan vettvangs sorgarinnar.

4.1 Félagslegar breytingar

Félagslegar breytingar eins og skilnaður foreldra, búferlaflutningar, vinaslit, ástarsorg eða misnotkun ávana- og vímuefna á heimilinu geta haft mikil áhrif á líðan barna og ungmenna. Í þessum tilvikum er mikilvægt að tryggja góð samskipti við foreldra/forráðamenn og upplýsa þá um mikilvægi þess að ábyrgðaraðili viti af slíkum félagslegum breytingum í lífi barns eða ungmennis. Ekki skal þvinga börn eða ungmenni til að tjá sig um slíkar félagslegar breytingar. Ábyrgðaraðili á frekar að leitast við að vera til staðar og tilbúinn að grípa tækifærið til umræðu ef barnið/ungmennið sýnir vilja til þess, þó aðstæður séu ekki eins og ábyrgðaraðili kysi helst. Ábyrgðaraðili skal þó ávallt meta það hvort hann sé í stakk búinn til að aðstoða barn eða ungmenni á hverjum tíma eða hvort málinu skuli vísað áfram, t.d. til skóla eða sérfræðinga. Mögulega geta félagslegar breytingar leitt til vanrækslu á börnum, sjá ferli hér að neðan.

4.2 Alvarleg veikindi eða slys aðstandanda

Komi upp alvarleg veikindi eða slys í aðstandendahópi barns eða ungmennis skal ábyrgðaraðili fá staðfestingu á veikindum eða slysi hjá foreldri eða forráðamanni. Þá tekur ábyrgðaraðili ákvörðun í samráði við aðstandendur um hvaða ferli eigi að fara í gang og upplýsir samstarfsmenn sína. Huga þarf að eftirfarandi:

- Líðan barns og umgengni við það í starfinu.
- Samskiptum og upplýsingaflæði við heimili barns/ ungmennis.
- Hvort og þá hvernig á að upplýsa aðra þátttakendur í íþróttastarfinu.
- Halda ró sinni og gera ekki of mikið úr aðstæðum.

4.3 Andlát aðstandanda

Verði barn eða ungmenni fyrir því að missa aðstandanda skal eftirfarandi gert:

- Ábyrgðaraðili fær staðfestar upplýsingar um atburðinn hjá nánustu aðstandendum barns/ungmennis.
- Ábyrgðaraðili upplýsir framkvæmdastjóra og óskar eftir aðstoð hans ef þörf krefur.
- Ábyrgðaraðili tilkynnir hinum þátttakendum í íþróttastarfi um andlát. Hægt er að leita ráða og leiðsagnar hjá fagaðilum (t.d. sál-gæsluáðilum) ef þörf krefur.
- Samúdarkveðjur frá félaginu, stjórn félags og/ eða ábyrgðaraðilum útbúna og þeim komið til fjölskyldunnar.
- Ábyrgðaraðilar undirbúa hvernig tekið verði á móti barninu/ungmenninu þegar það mætir aftur til íþróttastarfs.
- Mikilvægt er að hlúa að barninu/ungmenninu og vera vakandi yfir því hvernig það tekst á við sorgina.

4.4 Alvarleg veikindi eða slys barns eða ungmennis

Ef barn eða ungmenni sem er virkur þátttakandi í íþróttastarfi veikist alvarlega utan þess skal ábyrgðaraðili hafa samband við foreldra/forráðamenn og fá allar upplýsingar um veikindin frá fyrstu hendi og fylgjast með framvindu málsins til að geta upplýst aðra í starfinu. Ábyrgðaraðili skal sýna aðstæðum virðingu án þess að gera meira úr þeim en þarf og sýna hluttekningu á nærgætinn hátt. Hann skal einnig leita samráðs við foreldra/forráðamenn vegna heimsóknna. Ef barnið/ungmennið heldur áfram að taka þátt í starfinu eða kemur til baka úr veikindafríi skal gæta þess að allir ábyrgðaraðilar séu upplýstir um stöðu mála og hugsanleg viðbrögð eftir því sem við á. Ef þörf er á eru önnur börn og ungmenni einnig upplýst um stöðu mála.

4.5 Andlát barns eða ungmennis

Sá sem fær fréttir af andláti barns eða ungmennis þarf að koma þeim upplýsingum til stjórnenda eins fljótt og auðið er.

- Stjórn deildar kemur saman eftir að tilkynning berst og aflar upplýsinga um andlátið og aðdraganda þess.
- Stjórn deildar eða framkvæmdastjóri tilkynnir öðrum ábyrgðaraðilum um andlátið.
- Eins fljótt og auðið er skal tilkynna þeim börnum og ungmennum sem hafa unnið mikið með hinum látna um andlátið. Betra er að gera það í minni hópum heldur en að kalla allan hópinn saman (t.d. aldursskipt eða eftir flokkum).
  - Gæta þarf þess að ræða einslega við þá sem eru tengdastir viðkomandi.
  - Ef hinn látni er sérstaklega tengdur einhverjum hópi barna eða ungmenna þarf stjórn deildar eða framkvæmdastjóri að ákveða sérstaklega hver tilkynnir hópnum um andlátið.
- Mikilvægt er að leitast við að öll börnin/ungmennin sem þekktu barnið eða ungmennið sem lést fái sömu upplýsingar á sama tíma til að koma í veg fyrir sögusagnir.
- Mikilvægt er að fylgjast með líðan barna/ungmenna og ábyrgðaraðila og kalla til aðstoð fagaðila ef með þarf.
- Gefa skal bæði ábyrgðaraðilum og börnum og ungmennum kost á að láta í ljós líðan sína og vangaveltur, t.d. með því að bjóða upp á sérstaka samverustund.
- Æskilegt er að senda bréf/tölvupóst til foreldra/forráðamanna barnanna og ungmennanna þar sem greint er frá andlátinu og væntanlegum breytingum sem kunna að fylgja í kjölfarið.
- Mikilvægt er að starfsemin raskist sem minnst en sjálfsagt er að fresta öllum skemmtunum.
- Sýna skal hinum látna virðingu. Það er t.d. hægt að gera með því að fara í heimsókn til fjölskyldunnar, senda samúðarkveðju til aðstandenda hins látna og flagga í hálfá stöng þegar við á.

Útför:

- Fulltrúar deildar skrifí minningargrein og séu viðstaddir útförina ef við á.
- Aðstoða skal aðra þátttakendur í íþróttastarfi við að skrifa minningargrein og færa aðstandendum blóm ef við á.
- Sjálfsagt er að þeir ábyrgðaraðilar sem þess óska séu viðstaddir útförina.
- Huga að því hvernig stuðningi við iðkendur og ábyrgðaraðila verði háttað í framhaldinu.

4.6 Alvarleg veikindi eða slys ábyrgðaraðila

Verði ábyrgðaraðili fyrir alvarlegu slysi utan íþróttastarfs skal sá sem fær fréttir af slysinu koma þeim upplýsingum til framkvæmdastjóra deildar eins fljótt og auðið er. Framkvæmdastjóri leitast við að fá fréttirnar staðfestar og tilkynna stjórn deildar um slysið eins fljótt sem auðið er. Greina skal öðrum ábyrgðaraðilum og iðkendum í íþróttastarfi frá slysinu, ef þörf krefur. Framkvæmdastjóri eða annar ábyrgðaraðili annast tilkynninguna til þeirra barna og ungmenna sem tengjast þeim sem varð fyrir slysinu, sem og foreldra eða forráðamanna þeirra.

- Gæta þarf þess að ræða einslega við þá sem eru tengdastir viðkomandi.
- Ábyrgðaraðilar þurfa að vera reiðubúið að mæta viðbrögðum barna og ungmenna.

4.7 Andlát ábyrgðaraðila

Sá sem fær fréttir af andláti ábyrgðaraðila þarf að koma þeim upplýsingum til framkvæmdastjóra og/eða stjórnar deildar

- Stjórn deildar kemur saman eftir að tilkynning berst og aflar upplýsinga um andlátið og aðdraganda þess.
- Stjórn deildar eða framkvæmdastjóri tilkynnir stjórn UMFG og öðrum ábyrgðaraðilum um andlátið.
- Eins fljótt og auðið er skal tilkynna þeim börnum og ungmennum sem hafa unnið mikið með hinum látna um andlátið. Betra er að gera það í minni hópum heldur en að kalla allan hópinn saman (t.d. aldursskipt eða eftir flokkum).

- Gæta þarf þess að ræða einslega við þá sem eru tengdastir viðkomandi.
- Ef hinn látni er sérstaklega tengdur einhverjum hópi barna eða ungmenna þarf stjórn félags eða framkvæmdastjóri að ákveða sérstaklega hver tilkynnir hópnum um andlátíð.
- Mikilvægt er að leitast við að öll börnin/ungmennin sem þekktu ábyrgðaraðilann fái sömu upplýsingar á sama tíma til að koma í veg fyrir sögusagnir.
- Mikilvægt er að fylgjast með líðan barna/ungmenna og annarra ábyrgðaraðila og kalla til aðstoð fagaðila ef með þarf.
- Gefa skal bæði ábyrgðaraðilum og börnum og ungmennum kost á að láta í ljós líðan sína og vangaveltur, t.d. með því að bjóða upp á sérstaka samverustund.
- Æskilegt er að senda bréf/tölvupóst til foreldra/forráðamanna barnanna og ungmennanna þar sem greint er frá andlátinu og væntanlegum breytingum sem kunna að fylgja í kjölfarið.
- Mikilvægt er að starfsemin raskist sem minnst en sjálfsagt er að fresta öllum skemmtunum.
- Sýna skal hinum látna virðingu. Það er t.d. hægt að gera með því að fara í heimsókn til fjölskyldunnar, senda samúðarkveðju til aðstandenda hins látna og flagga í hálfu stöng þegar við á.

Útför:

- Fulltrúar deildar skrifi minningargrein og séu viðstaddir útförina ef við á.
- Aðstoða skal aðra þátttakendur í íþróttastarfi við að skrifa minningargrein og færa aðstandendum blóm ef við á.
- Sjálfsagt er að þeir ábyrgðaraðilar sem þess óska séu viðstaddir útförina.
- Huga að því hvernig stuðningi við iðkendur og ábyrgðaraðila verði háttað í framhaldinu.

4.8 Vanræksla/ofbeldi

Eins og segir í kafla 2.3 hér að framan mæla barnaverndarlög nr. 80/2002 fyrir um að hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málum barna sé skylt að tilkynna það barnaverndarnefnd ef hann hefur ástæðu til að ætla að barn búi við óviðunandi uppeldisaðstæður, verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi eða stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu. Ætlast er til þess að ábyrgðaraðilar í íþrótt- og æskulýðsstarfi hafi hlotið fræðslu í barnavernd. Með börnum er í lögnum átt við einstaklinga yngri en 18 ára. Hér er talað um börn og/eða ungmenni. Misjafnt er hvaða merkingar eru lagðar í orðin vanræksla og ofbeldi. Með orðinu vanræksla er t.d. vísað til skorts á þrifnaði, umhyggju, börnin ítrekað ekki sótt á áætluðum tíma, útivistartími ekki virtur o.s.frv. Með orðinu ofbeldi er bæði átt við hvers kyns ofbeldi sem börn og ungmenni kunna að beita hvert annað og/eða það ofbeldi sem þau verða fyrir af hendi annarra, má þar nefna t.d. orðbragð, hótun, áreitni, einelti, líkamlegt/andlegt ofbeldi og fleira. Ábyrgðaraðili sem telur að barn eða ungmenni hafi verið vanrækt eða beitt ofbeldi utan íþróttastarfsins skal gera næsta framkvæmdastjóra deildar viðvart.

- Framkvæmdastjóri skoðar málið nánar og metur hvort málið skuli tilkynnt til stjórnar deildar. Viðbrögð séu ákveðin eins fljótt og auðið er.
- Samráð við foreldra/forráðamenn. Ef grunur leikur á að foreldrar/forráðamenn beiti börn eða ungmenni ofbeldi er málið tilkynnt til barnaverndaryfirvalda án þess að hafa samráð við foreldra/ forráðamenn. Hlutverk barnaverndaryfirvalda er að kanna mál barnsins/ungmennisins. Ef um vanrækslu er að ræða er málið rætt við foreldra/ forráðamenn fyrst. Ef það ber ekki árangur er málið tilkynnt til barnaverndaryfirvalda.
- Ábyrgðaraðili metur nauðsyn þess að hafa samráð við skóla og aðra fagaðila.
- Ef búið er að vinna í málinu með foreldrum/forráðamönnum án árangurs, þarf að tilkynna málið til barnaverndaryfirvalda.
- Ef barn eða ungmenni beitir annað barn/ungmenni alvarlegu ofbeldi skal tilkynna það til barnaverndaryfirvalda og foreldra/forráðamanna viðkomandi barna/ungmenna (bæði þolanda og geranda).

5 Að vinna úr áfalli

Þegar barn eða ungmenni sem er virkur þátttakandi í íþróttastarfi UMFG verður fyrir alvarlegu áfalli skiptir miklu máli að félag/deild bregðist rétt við.

5.1 Viðbrögð deildar innan UMFG ef barn eða ungmenni verður fyrir áfalli

Þegar barn eða ungmenni sem er virkur þátttakandi í íþróttastarfi UMFG verður fyrir alvarlegu áfalli skiptir miklu máli að deild bregðist rétt við. Ábyrgðaraðili skal upplýsa framkvæmdastjóra ef hann telur að barn eða ungmenni þurfi á aðstoð eða meðferð fagaðila að halda í kjölfar áfalls. Það á t.d. við í eftirfarandi tilvikum:

- Ef atferli barns/ungmennis breytist mikið eftir áfall, ef það t.d. einangrar sig eða verður mjög órólegt. Þó gæti óvenjuleg hegðun barns verið „eðlileg” í ljósi sorgarferlisins.
- Ef minningar frá áfallinu sækja stöðugt á barnið/ ungmennið.
- Ef barnið/ungmennið er miður sín lengi eftir áfall, heldur áfram að eiga í erfiðleikum í starfinu eða sjálfsvígshugsanir sækja á huga barns/ungmennis.
- Ef barn/ungmenni hættir skyndilega eða skrópar ítrekað í íþróttastarfi þrátt fyrir mikinn áhuga á starfinu fyrir áfallið.

Stjórn deildar og ábyrgðaraðilar skulu hafa eftirfarandi í huga:

- Ef eitt barn/ungmenni er tengdari viðkomandi en aðrir skal tilkynna því einslega um hvað hefur gerst.
- Stuðla skal að því að halda starfsemi deildar óbreyttri.
- Stjórn deildar skal meta í samráði við framkvæmdastjóra hvort hópur barna/ungmenna þurfi aðstoð utanaðkomandi sérfræðinga inn á starfsstaðinn, t.d. áfallahjálp eða sálsgæslu.
- Sýna skal fjölskyldu í áfalli virðingu, fulltrúar félagsins (gæta þess að þeir aðilar sem tengjast barninu/ ungmenninu mest séu í heim hópi) fara í heimsókn ef við á og félagið sendir fjölskyldunni eitthvað til að sýna hluttekningu.

Stjórn deildar, í samráði við framkvæmdastjóra, skal:

- Undirbúa ábyrgðaraðila undir að vera ávallt tilbúnir til að ræða atburðinn þó þeir kysu að barnið/ungmennið spyrði út í atburðinn við aðrar aðstæður. Mikilvægt að segja ekki: “Við skulum ræða þetta seinna.”
- Hvetja ábyrgðaraðila til að fylgjast með líðan barna og ungmenna þegar frá líður og koma málum einstakra barna/ungmenna í réttan farveg ef eitthvað er.
- Hlúa að ábyrgðaraðilum og útvega sérfræðinga ef með þarf fyrir hópinn eða einstaklinga.

5.2 Viðbrögð deildar ef ábyrgðaraðili verður fyrir áfalli

Þegar ábyrgðaraðili sem er virkur þátttakandi í íþróttastarfi verður fyrir alvarlegu áfalli skiptir miklu máli að deildin bregðist rétt við og styðji ábyrgðaraðilann. Stuðningur við ábyrgðaraðila:

- Stjórn og framkvæmdastjóri sýni ábyrgðaraðila stuðning/umhyggju, séu til staðar fyrir hann og hafi reglulega samband við viðkomandi næstu daga á eftir.
- Sýna skal viðkomandi í áfalli virðingu, fulltrúar deildarinnar fari í heimsókn ef við á og sendi viðkomandi eitthvað til að sýna hluttekningu.
- Leyfa skal viðkomandi að hafa áhrif á hvaða upplýsingar séu gefnar þátttakendum í íþróttastarfi.
- Ef einstaklingur á sérstaklega erfitt eftir atburðinn, ef hann t.d. hættir að mæta, mætir óreglulega eða segist vilja hætta, gæti viðkomandi þurft á utanaðkomandi hjálpi að halda. Framkvæmdastjóri skal aðstoða hann við finna viðeigandi þjónustu, t.d. aðstoð hjá sérfræðingum, eða annars konar þjónustu sem ábyrgðaraðilinn telur sig þurfa.

6 Reglur um ferðir

Mikilvægt er að ákveðin skilyrði séu uppfyllt áður en farið í ferð, hvort sem um er að ræða stutta eða langa ferð, til þess að tryggja öryggi allra sem í ferðina fara.

6.1 Áður en lagt er af stað

Börnum og ungmennum er skylt að uppfylla neðangreind atriði áður en lagt er upp í ferð, hvort sem um er að ræða dagsferð eða ferð til lengri tíma:

- Ferðin þarf að vera með vitund og samþykki ábyrgðaraðila.
- Liggja skal fyrir skriflegt eða rafrænt samkomulag foreldra/forráðamanna sé ferð lengri en dagsferð.
- Ekki má víkja frá áætlun nema upplýsa alla viðeigandi aðila.
- Fararstjórar þurfa ávallt að vera tveir. Ef um blandaðan hóp er að ræða skulu fararstjórar vera bæði karlmaður og kvenmaður. Þeir þurfa að hafa náð 18 ára aldri.
- Æskilegt er að fararstjóri eigi gilt skyndihjálparskírteini.
- Ef fleiri en 20 börn eða ungmenni fara í ferð bætist einn aðstoðarmaður við fararstjórana tvo, á hver sex börn eða ungmenni.
- Viðeigandi sjúkragögn verða að vera með í ferð.
- Gera þarf ráðstafanir til að hægt sé að ná tafarlaust í lækni ef slys ber að höndum, með því að hafa síma meðferðis. Ganga þarf úr skugga um hvort og hvar sé hægt að ná símasambandi.

Fyrir ferð skulu fararstjórar upplýsa ábyrgðaraðila um:

- Áætlaða leið, kort eða gps.
- Tímaáætlun.
- Leiðarlýsingu.
- Dagskrá.
- Lista yfir þátttakendur.
- Skriflegt/rafrænt leyfi foreldra eða forráðamanna ef þátttakendur eru yngri en 18 ára.

Í ferðum þarf að skrá veikindi, slys (sjá fylgiskjal) og annað sem kemur upp á og gæti orkað tvímælis og tilkynna framkvæmdastjóra deildar.

6.2 Upplýsingar til foreldra

Öll börn og ungmenni sem fara í ferðir á vegum félags skulu fá upplýsingablöð um ferðina. Meðal annars skal koma fram:

- Nafn og sími ábyrgðaraðila.
- Nafn og sími yfirmanns og/eða tengiliðar innanbæjar.
- Dagsetningar ferðar.
- Viðkomu- og gististaðir og aðbúnaður þar.
- Markmið ferðarinnar.
- Brottfararstaður og stund.
- Helstu dagskrárliðir.
- Áætlaður tími heimkomu.

- Ábendingar um útbúnað.
- Hvað telst innifalið ef krafist er þátttökugjalds.
- Ábendingar um óæskilegan farangur ef þess er þörf.
- Í hvernig fjarskiptasambandi hópurinn verði.
- Skriflegt/rafrænt samþykki foreldra/forráðamanna fyrir þátttöku barns eða ungmennis.

7 Öryggisbúnaður

Ábyrgðaraðili er ábyrgur fyrir hópnum sem hann fer með í ferð, hvort sem er dagsferð eða lengri. Ekki er alltaf hægt að treysta að viðeigandi öryggisbúnaður sé til staðar á áfangastað. Mikilvægt er að hafa meðferðis gsm-síma og/eða annan fjarskiptabúnað, þar sem gsm samband getur verið misgott. Því ætti það að vera eitt af fyrstu verkum ábyrgðaraðila að kanna hvort gott samband sé á svæðinu, ef svo er ekki þarf að finna þá staði þar sem samband næst. Það getur verið of seint að gera það ef slys ber að höndum.

7.1 Eldvarnir

Almennt er vísað til mikilvægis þess að það húsnæði, þar sem íþrótt- og æskulýðsstarf fer fram, uppfylli öll skilyrði varðandi eldvarnir. Tryggja þarf að ábyrgðaraðilar séu þjálfaðir í meðferð eldvarnartækja og viðbrögðum við eldsvoða. Geyma skal eldfim efni í öruggri geymslu.

8 Samskipti við fjölmiðla

Grunnregla í samskiptum við fjölmiðla er sú að hafa aðeins einn talsmann í hverju máli. Ef fjölmiðill hefur samband og leitar upplýsinga vegna atviks sem upp hefur komið er brýnt að vísa málinu til framkvæmdastjóra deildar.

- Upplýsa skal framkvæmdastjóra strax um alla málavöxtu til að hann geti undirbúið viðbrögð og svör til fjölmiðla.
- Framkvæmdastjóri svarar fjölmiðli strax til þess að koma í veg fyrir að miðillinn leiti annað eftir upplýsingum.
- Ef framkvæmdastjóri hefur ekki nægar upplýsingar þegar fjölmiðillinn hringir svarar hann engu að síður með þeim orðum að hann þurfi að kynna sér málið betur og hafi samband innan stutts tíma, 10 til 20 mínútna. Þar með hefur hann gefið til kynna að hann muni svara fjölmiðlinum og dregur um leið úr líkum á því að fjölmiðillinn leiti annað eftir upplýsingum.

9 Fylgiskjöl

Slysaskýrslu og tilkynningu um einelti er hægt að hlaða niður af vef UMFG, umfg.is

Slysaskýrsla

Deild _____

Nafn hins slasaða _____ kt. _____

Heimilisfang _____ Sími _____

Hvenær varð slysið _____ / _____ 20 _____ kl: _____:_____

Hvar varð slysið _____

Áverkar _____

Aðdragandi _____

Viðbrögð og ráðstafanir _____

Utanaðkomandi hjálp _____

Var gerð lögregluskýrsla? _____

Ábyrgðaraðili á slysstað _____

Vitni að atvikinu (sjónarvottar) _____

Var vitneskju komið til aðstandenda barnsins? _____

Annað _____

Eftirmáli/Viðbætur _____

Undirskrift ábyrgðaraðila

Undirskrift yfirmanns

Tilkynning um einelti til íþóttadeildar innan UMFG

Dags. ____ / ____ 20____

Nafn tilkynnanda: _____

Nafn þolanda: _____

Nafn geranda: _____

Hvernig lýsir eineltið sér?

Hvað hefur verið gert til þess að taka á málinu hingað til?

Samþykki foreldra/forsjármanna fyrir æfingaferðum deilda innan UMFG

Ég/við undirrituð /undirritaður sem er / erum foreldri/foreldrar/með forsjá gagnvart neðangreindu barni. We undersign, the parent/parents, with custody over the following child:

Nafn barns og kennitala/Name of the child and Icelandic id.

Við undirrituð gefum samþykki okkar fyrir því að barnið/ungmennið fari í æfingaferð/keppnisferð á vegum félagsins með starfsmanni/þjálfara deilda UMFG. / We, undersigned give our child/teenager under 18years old consent to go to a practice/competition trip on behalf of a division of UMFG and their employee/coach.

Með undirskrift þessari, skuldbindum við okkur einnig til að sækja barn eða ungmenni komi til agabrots á meðan á ferð stendur, ellegar greiði þann kostnað sem fylgir því að senda viðkomandi heim komi slíkt upp á í ferð á vegum félagsins. / With my signature, I/we agree to come and get our child/teenager if there is a breach of discipline during the trip or pay the cost of sending the individual home.

Nafn, kennitala, tengsl við barn og símanúmer /full name of the person giving consent, identification number, relationship to child and phone number

---

Nafn, kennitala, tengsl við barn og símanúmer/ full name of the person giving consent, identification number, relationship to child and phone number

---

Gististaður / Location of overnight staying

Gildistími leyfis / Dates of validation of your consent

Staður og dagsetning undirritunar/Place and date of signing